

PAP MÁRIA

ÁTVÁLTOZÁS

„Ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megítélhessétek, mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes.” (Róm 12,2)

A mai világ embere a konformizmus kényelmes árnyékában él.

A *Magyar Értelmező Kéziszótár* szerint konformista az, aki a közfelfogás véleményéhez elvtelenül ragaszkodik. A mi ragaszkodásunk elvekhez, emberekhez, pártokhoz nem is annyira elvtelenségből történik, hanem kényelemből. Könnyebb elfogadni egy másik véleményt, mint kialakítani a sajátunkat. Könnyebb elfogadni gyakran hangoztatott féligazságokat, mint fáradtságos munkával utánajárni a valóságnak. Könnyebb elvegyülni a tömegben, mint esetleg magunkra maradva vállalni a megbélyegzés vagy kiközösítés ódiiumát.

Miért is küzdeni, mikor a világ mindezt tálcán felajánlja nekünk? Ma már nemcsak készételeket vásárolhatunk, de kész életfilozófiákat, magatartásokat, gondolkodásmódokat is – és mindezt anélkül, hogy bármi lelki vagy szellemi fáradságba kerülne.

„Ne légy konformista!” – könnyű ezt tanácsolni. Sokkal nehezebb viszont megfogadni egy ilyen világban, ahol a tömeg nyomása arra kényszerít, hogy az általa választott úton járjunk és a többiek által szajkózott eszméket hangoztassuk. A siker, az elismerés és a konformizmus a jelszavai ennek a világnak, ahol mindenki alkalmazkodni akar és a többség biztonságot adó körében kíván meghúzódni.

A külső világ nyomása és az alkura hajlamos emberi természet gyengesége ellenére mi, keresztények arra hívtunk el, hogy nonkonformisták legyünk, hogy ne a külső világhoz alkalmazkodjunk.

Pál apostol, aki ismerte a világot és hirdette a keresztény evangélium igazságát, erre hívja fel figyelmünket: „ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával.” Arra hív meg bennünket, hogy elvek emberei legyünk, ne az alkalmazkodásé, az erkölcsi törvény betöltői legyünk, ne a látszat fenntartói.

Minden keresztény két világban él – az idő világában és az örökkévalóság világában. A világban élünk, mégsem szabadna evilágiaknak lennünk. A filippi gyülekezet tagjainak Pál azt írja: „Mennyei polgárok vagyunk.” A filippi gyüleke-

zet jól értette Pál üzenetét, hiszen a város római kolónia volt. Amikor a római hatalom elfoglalt egy-egy területet és a maga provinciájává tette, azzal kezdte, hogy római állampolgárokat telepített a tartományba. Ezek az emberek a római törvény és hagyományok szerint éltek és lassan terjeszteni kezdték azokat az „idegenek” körében. Így hódított meg egy kisebbség egy többséget.

Pál apostol ezt a helyzetet analógiaként használja, hogy a keresztény kisebbség feladata a pogányok között világossá váljék. Hogy megértsük: bár az idő tartományában élünk, felelőségünk az örökkévalóságnak szól. Keresztényekként hűségünk nem szólhat időhöz vagy emberekhez kötött eszméknek, egyedül annak a magasabb valóságnak, akit Istennek nevezünk.

A világhoz való nem-alkalmazkodás parancsa azonban nemcsak Páltól jön, hanem egyenesen Jézustól származik, aki minden idők egyik legnagyobb non-konformistája volt, akinek erkölcsi tanítása a mai napig kihívás az emberek számára.

Amikor a társadalom, amelyben élünk, azt tanítja, hogy a boldogság a birtokolt javak nagyságában van – az emeletes házban, a külföldi autóban, a bankszámlánk nagyságában –, Jézus azt mondja: „nem több-e az élet tápláléknál és a test a ruháznál?” Amikor elutasítjuk az igazságért való küzdelmet, és a mások által választott, kitaposott és kényelmes úton járunk, Jézus azt mondja: „Boldogok, akiket az igazságért üldöznek, mert övék a mennyek országa.” Amikor fensőbbségünk tudatában büszkén, érzéketlenül és közömbösen megyünk el szenvedő embertársaink mellett, Jézus azt mondja: „ha a legkisebbel megcselekedtetek, velem tettétek meg azt.” Amikor beengedjük az irigység, a gyűlölet vagy a harag érzését lelkünkbe, amikor embertársainkat barátokra és ellenségekre osztjuk, Jézus ezt mondja: „Szeressétek ellenségeiteket és imádkozzatok azokért, akik üldöznek titeket.”

Jézus erkölcsi tanításai mindenhol és minden időben megvilágítják életünk és közösségeink világhoz alkalmazkodó gyengeségét.

Keresztényekként, vagyis Jézus követőiként nekünk is szól a parancs – mi mégis az alkalmazkodás emberei lettünk. Nem mi alakítjuk életünket és történelmünket, hanem hagyjuk, hogy azok alakítsanak bennünket. A legegyszerűbb hasonlat erre a hőmérő és a hőszabályozó. Úgy viselkedünk, mint a hőmérő, amely környezetének, a közvéleménynek hőfokát méri, ahhoz alkalmazkodik. És nem úgy viselkedünk, mint a hőszabályozó, amely arra hivatott, hogy átalakítsa és szabályozza a társadalom hőfokát. A legtöbb ember valósággal retteg attól, hogy a többségtől eltérő véleményt tanúsítson, hogy valamivel is „kilógjon a sorból”, hogy ellene mondjon a közvéleménynek. A többség, a nagyság vonzásában élünk, és nehéz ettől szabadulni.

Ez a félelem abban is gyökerezik, hogy állandóan kisebbségi sorsunkkal küzdünk és lépten-nyomon ezt hangoztatjuk, mintha legalábbis a kimondás, megfogalmazás egyben védőfala lenne életünknek. Egyfajta önigazolása ez sokszor a tehetetlenségünknek, a kényelmességünknek és a megalkuvásunknak mind egyéni, mind közösségi életünkben.

Az egyház mint intézmény, a gyülekezet mint közösségi életünk központja sem mentes ettől az alkalmazkodási tendenciától. Könnyebben engedünk a világ elvárásainak, mint Isten parancsainak. A világ által belénk sulykolt sikerességre fertőzi életünket, a hívek számában, az épületek nagyságában, a pénztár bőségében mérjük le hitéletünk erejét vagy erőtelenségét.

Hol vagyunk hát Jézus tanításától? Hol vagyunk az első keresztény közösségek hitétől, áldozatától, összefogásától? Kisebbségi létünk nem gyógyír és nem is magyarázat tehetetlenségünkre. Hiszen a kereszténység is úgy indult, mint kisebbség. Elnyomott, megfélemlített, börtönnel és halállal fenyegetett emberek közössége, akiknek mégis sikerült meghódítani a többséget, meghódítani a világot. Sikerült, mert nem alkalmazkodtak a világ követelményeihez, hanem az evangélium hirdetésének és betöltésének feladatát látták maguk előtt. Nem a világhoz, hanem a jézusi tanításhoz igazodtak, és lassan-lassan a világ igazodott hozzájuk.

Pál azonban azt is tanítja, hogy a világhoz való nem-alkalmazkodás nem szükségszerűen hoz változást vagy megváltást. A nonkonformizmus önmagában még nem érték, és sokszor csak egyfajta önmutogatásba, önbálványozásba torkollik. Éppen ezért az apostol azt is hozzáteszi felhívásához: „változtatok meg értelmek megújulásával.”

A nonkonformizmus, az árral való szembehaladás csak akkor építő, ha a megújult értelem indítja el. Ez az a folyamat, amelyről Jézus újjászületésként beszél, belső, lelki és szellemi változás, amely erőt ad nem a világhoz igazodni, hanem azokhoz az erkölcsi igazságokhoz, amelyekről olyan szépen tudunk beszélni – de melyeket mindennapi életünkben legtöbbször lábbal taposunk.

Tudom, Testvérem, most azt mondhatnád: az, hogy egyénileg és közösségekben itt állunk, hogy még nem tűntünk el a történelem süllyesztőjében, annak tudható be, hogy alkalmazkodni tudtunk és tudunk a változó világhoz. Alkalmazkodni tudtunk a politikai és vallási elnyomáshoz, alkalmazkodni tudtunk a különböző társadalmi rendszerek elvárásaihoz, alkalmazkodni tudtunk és tudunk ahhoz a szerephez, amelyet a világ ránk kényszerít.

Volt idő, mikor egyet hittünk és mást vallottunk. Volt idő, amikor halomszám iktattuk a pártbizottság utasításait a meggyőző munkáról, a tavaszi/őszi

kampányról, a kommunizmus megváltó és felszabadító ideológiájáról. Volt idő, hogy az elnyomás félelmében egymást árultuk be, hívek és papok, hogy bőrünket megmentjük. Volt idő, hogy templomaink kiürültek, szertartásainkat titokban végeztük, mint a tolvajok, felszínes igazságokkal és fájdalmas hazugságokkal tartottuk fenn a látszatot.

Alkalmazkodtunk – és most itt vagyunk. Új világban, új követelményekkel, új alkalmazkodási mintákkal és kihívásokkal.

Ez valóban így van, de megkérdeztük-e magunkat: milyen áron? Milyen árat fizettünk és fizetünk ezért az alkalmazkodásért?

A múltat ismeritek, ismerjük – tudjuk, mennyi fizikailag, lelkileg és szellemileg nyomorék embert termelt ki ez az alkalmazkodás. De kitermelt egy kisebbséget is, amelynek hite, áldozata, egyházhoz való ragaszkodása fénylő csilgként világított a legsötétebb időkben is.

Most más világ van – mondjuk –, pedig *nincs más világ*. Ma is van az elnyomás, ma is van a sötétség, ma is van alkalmazkodáskényszer – csak sokkal finomabb és láthatatlan eszközökkel.

Ma nem durva vagy fenyegető parancsra adjuk be a derekunkat, hanem választékosan, stílusosan megfogalmazott csábító ajánlatokra. Ma nem a hatalom kényszerének engedünk, hanem önként hódolunk be a világ elvárásainak, és azt hisszük: ez a boldogság. Elegünk van a kisebbségi léthelyzetből, a többséghez akarunk tartozni, mert ott van a biztonság, ott van az erő.

Lehet, hogy így van, Testvéreim, és lehet, hogy ettől leszünk boldogok és nyugodtak. De egy biztos: keresztények, Jézus-követők *ettől* nem leszünk.

Ha valamire megtanított minket az evangélium és az élet, az az, hogy a keresztény ember *mindig* kisebbségben van. Aki Jézus tanítása szerint törekszik hinni és dolgozni, mindig kisebbségben van. Aki Isten akarata szerint törekszik élni, a világhoz, önmagához, embertásaihoz, közösségéhez a jézusi szellemben akar viszonyulni, az mindig kisebbségben marad. Élete, mint az első keresztényeké, nem a világhoz alkalmazkodik, hanem az örök erkölcsi törvényekhez. Életét és cselekedeteit nem e földi lét időkorlátai szabják meg, hanem az örökkévalóság vonzása. Ez a keresztény nonkonformizmus, az értelemnek a megújulása, amelyről az apostol tanít; a lelki és erkölcsi újjászületés, amelynek lehetőségét Jézus minden emberben meglátta.

Egy fecske nem csinál tavaszt, mondja a latin közmondás, de a fecske – még ha egyetlen is – igenis a tavasz hírnöke. Egy ember nem tudja megváltani a világot, de felismerheti a maga életében a jézusi tanítás igazságát. Egy közösség nem tud egyik napról a másikra megváltozni, de egy lelkes kisebbség elindíthatja a megújulást, a változás útján.

Vizsgáljuk meg életünket és a világ által felajánlott boldogságot és biztonságot! Ha alapos munkát végzünk, meglátjuk annak sötét és bizonytalan oldalát. De ne keseredjünk el, mert ebből a sötétségből és bizonytalanságból indul el a változás reménysége és akarata. Csak amikor rádöbbenünk világunk felszínes boldogságára, csak akkor tudunk elindulni az igazi boldogságért folyó küzdelemben.

Adja meg Istenünk, hogy értelmünk megnyílásával megújuljon életünk és közösségünk élete, hogy kisebbségünk ne akadály, de áldás legyen a mindennapokban! Ámen.

SZÁSZ FERENC

TISZTA SZÍVVEL

„Lásd, én bűnben születtem, anyám vétékben fogant engem. Te pedig a szívben levő igazságot kedveled, és a bölcsesség titkaira tanítasz engem. Tisztíts meg izsóppal, és tiszta leszek, moss meg engem, és fehérebb leszek, mint a hó. Engedd, hogy vidámságot és örömet halljak, és megújuljanak tagjaim, amelyeket összetörtél. Rejtsd el orcádat vétkeim elől, töröld el minden bűnömet!

Tiszta szívet teremts bennem, Istenem, és az erős lelket újítsd meg bennem! Ne vess el orcád elől, szent lelkedet ne vedd el tőlem! Vidámíts meg újra szabadításoddal, támogass, hogy lelkem készséges legyen, hogy taníthassam utaidra a hűtleneket, és a vétkesek megtérjenek hozzád.” (Zsolt 51,7–15)

„Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják az Istent.” (Mt 5,8)

Kedves Lelkész- és Szolgatársaim, Atyámfiai!

Barátaimnak is szólíthatalak volna, és annak is tartalak benneteket, hisz – legalábbis elvi szinten – a szeretet legnagyobb, legszebb bizonyága az, ha közös ügyért és egymásért hajlandóak vagyunk életünket áldozni. Igaz, ez gyakran látszólag nem így van, de én inkább a patetikusság látszatát szerettem volna elkerülni.